

Gemeenschappelijke Regeling GGD Drenthe

Verslag van bevindingen 2015

4 maart 2016

Het algemeen bestuur van
de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe
T.a.v. mevrouw C.M. Eeken, directeur publieke gezondheid
Postbus 144
9400 AC ASSEN

Datum
4 maart 2016

Behandeld door
drs. D.H.J. Greven RA / P. Rienks RA
088 288 3732 / 088 288 0967

Ons kenmerk
3114095030/2016.47326/MD

Onderwerp
Verslag van bevindingen 2015

Geachte leden van het bestuur,

Hierbij ontvangt u het verslag van bevindingen 2015. Dit verslag van bevindingen bevat de belangrijkste uitkomsten van onze werkzaamheden, waarvan wij denken dat die voor u relevant zijn voor een goed begrip van de jaarrekening 2015, voor het uitoefenen van uw toezichthoudende taak en voor het beoordelen van de financiële positie van uw gemeenschappelijke regeling.

Onze controleverklaring

De jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. Naar aanleiding van de controle van deze jaarrekening hebben wij op 4 maart 2016 een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid.

Vaststelling jaarrekening

Wij gaan ervan uit dat het algemeen bestuur overgaat tot ongewijzigde vaststelling van de jaarrekening. Wij verzoeken u contact met ons op te nemen wanneer dit niet het geval is. In overleg kunnen dan de verdere noodzakelijke acties worden ondernomen.

Beperking reikwijdte van deze rapportage

Het verslag van bevindingen is, zoals hiervoor reeds verwoord, bedoeld om u te ondersteunen in de beoordeling van de jaarrekening 2015. De bevindingen en beschouwingen in dit verslag komen voort uit onze controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en dienen dan ook in die context gelezen te worden. Wij wijzen u erop dat uw controlerende taak uiteraard verder gaat dan uitsluitende het financieel getinte perspectief vanuit de accountantscontrole.

3

4 maart 2016

3114095030/2016.47326/MD

Tot slot

Het verslag van bevindingen is met de directeur publieke gezondheid, de controller en de senior adviseur Financiën op 1 maart 2016 besproken.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

P. Rienks RA

Inhoud

Managementsamenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt	6
2 De financiële uitkomsten van 2015 in perspectief	7
2.1 Analyse resultaat 2015	7
2.2 Financiële positie	8
3 (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties	9
4 Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur	10
4.1 Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd	10
4.2 Naleving verordeningen is op orde	11
4.3 Niet-financiële rechtmatigheid	11
5 Interne beheersing op orde	12
6 Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak	13
6.1 Veilig Thuis Drenthe	13
6.2 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen	13
6.3 Onze rol met betrekking tot de automatisering	13
Bijlage A: Overzicht geconstateerde controleverschillen	15
Bijlage B: Frauderisico's	16
Bijlage C: Opdracht, toleranties en aanpak	17
Bijlage D: Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd	19

Managementsamenvatting

Conclusie

Wij hebben voor de jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor zowel de getrouwheid als de rechtmatigheid. De controle van de jaarrekening 2015 van de gemeenschappelijke regeling GGD Drenthe is voorspoedig verlopen.

Algemeen

Het jaar 2015 was de start van Veilig Thuis Drenthe (hierna: VTD). Intern stond VTD voor de opdracht om processen integraal vorm te geven conform het landelijk handelingsprotocol Veilig Thuis. Daarenboven moest VTD zich opnieuw gaan verhouden tot het lokale veld en de ketenpartners. Dit bleek geen eenvoudige opgave. Eén van de redenen hiervoor was een forse toename van het aantal meldingen bij VTD.

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie voor de Gezondheidszorg hebben landelijk in augustus 2015 alle Veilig Thuis organisaties getoetst. Na de inspectie bleek dat VTD aan zestien van de vierentwintig verwachtingen uit het toetsingskader niet voldeed. In het overleg met de directeur publieke gezondheid hebben wij dit aan de orde gesteld.

Ons is medegedeeld dat met ingang van 1 januari 2015 het advies en meldpunt kindermishandeling en het steunpunt huiselijk geweld zijn samengevoegd binnen de GGD Drenthe als zijnde VTD. De activiteiten en het bijbehorende budget zijn conform voorgaand jaar op een gelijke wijze gecontinueerd vanuit de subsidiëring van de gemeenten.

De resultaten vanuit voornoemd onderzoek geven aan dat in de huidige situatie niet aan alle wettelijke taken wordt voldaan. Het inspectierapport heeft ertoe geleid dat VTD een verbeterplan heeft opgesteld om te komen tot een aantal noodzakelijke aanpassingen en ontwikkelingen. Daarnaast is een procesmanager aangesteld om het verbeterplan te begeleiden en de voortgang te bewaken.

Financiële performance

Onderstaand is een samenvatting gegeven van het resultaat 2015.	<i>X € 1.000</i>
De totale baten van GGD Drenthe over 2015 bedragen:	22.280
De totale lasten van GGD Drenthe over 2015 bedragen:	-/- 21.741
Het overschot bedraagt (<i>'resultaat vóór bestemming'</i>):	539
Per saldo gedoteerd aan de bestemmingsreserves:	115
Nog te bestemmen resultaat (<i>'resultaat na bestemming'</i>):	424

Er was een positief resultaat begroot van € 0,1 miljoen vóór resultaatbestemming. Hiermee ligt het behaalde resultaat ter grootte van € 0,4 miljoen boven de begroting 2015. Omdat bestuurlijk al mandaat was voor een dotatie aan de bestemmingsreserves ter grootte van € 0,1 miljoen, is sprake van een overschot voor nadere bestemming door het bestuur van 0,4 miljoen.

1 Inleiding

1.1 De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging d.d. 14 september 2015 heeft u ons opdracht gegeven tot de controle van de jaarrekening 2015 van uw organisatie.

De doelstelling van de controle is het afgeven van een controleverklaring bij de jaarrekening 2015 van GGD Drenthe. De accountantscontrole omvat naast de controle op de getrouwheid van de cijfers ook de rechtmatigheid van het financiële beheer over het jaar 2015, zoals uitgeoefend door of namens het dagelijks bestuur. Het dagelijks bestuur legt door middel van de jaarstukken, de jaarrekening en het jaarverslag verantwoording af aan het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de jaarrekening en heeft die verantwoordelijkheid schriftelijk aan ons bevestigd.

2 De financiële uitkomsten van 2015 in perspectief

2.1 Analyse resultaat 2015

In deze paragraaf wordt de relatie tussen het resultaat van 2015 en het vermogen nader toegelicht.

Om het resultaat van de jaarrekening goed te kunnen begrijpen, is het van belang dat u inzicht heeft in wat het effect op de reserves van GGD Drenthe is geweest.

	X € 1.000
De totale baten van GGD Drenthe over 2015 bedragen:	22.280
De totale lasten van GGD Drenthe over 2015 bedragen:	<u>- / - 21.741</u>
Het overschot bedraagt dan (<i>'resultaat vóór bestemming'</i>):	539
Gedurende het jaar heeft u reeds voor diverse zaken besloten gelden te reserveren. Deze gelden zijn in de reserves gestort:	- / - 245
Tevens heeft u besloten tot het dekken van diverse uitgaven uit de reserves. Over 2015 betreft dit:	<u>130</u>
Per saldo gedurende het jaar gelden gedoteerd aan de bestemmingsreserves:	- / - 115
Nog te bestemmen resultaat (<i>'resultaat na bestemming'</i>):	<u><u>424</u></u>

Het resultaat voor bestemming betreft € 0,5 miljoen positief. Dit wordt op hoofdlijnen veroorzaakt door een aantal aspecten, welke zijn toegelicht in de analyse van de programmarekening op pagina 49.

Hierna geven wij een overzicht van de ontwikkeling van het eigen vermogen van 2011 tot en met 2015:

Ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)	2011	2012	2013	2014	2015
Algemene reserve	379	447	199	247	450
Bestemmingsreserves	2.315	2.297	1.851	1.430	1.578
Nog te bestemmen resultaat bij jaarrekening	533	258	584	236	424
Stand per 31 december	3.227	3.002	2.634	1.913	2.451
Totale baten	13.704	14.042	14.279	19.613	22.280
Verhouding eigen vermogen t.o.v. totale baten	23,5%	21,4%	18,4%	9,8%	11,0%

Hiervoor is de ontwikkeling zichtbaar van het eigen vermogen in verhouding tot de totale baten. Dit kengetal wordt het weerstandsvermogen genoemd en geeft de buffer aan die de GGD Drenthe heeft om eventuele onverwachte niet begrote financiële tegenslagen het hoofd te kunnen bieden. Voor dit kengetal bestaat geen harde norm. In de zorgsector is dit kengetal zeer gebruikelijk en wordt een norm van ongeveer 15% als normaal getypeerd.

In hoeverre het vrij besteedbaar vermogen (algemene reserve) een afdoende buffer is voor de gevolgen van de risico's die zich in de toekomst kunnen voordoen, is op voorhand moeilijk in te schatten. Omtrent de hoogte van het vrije eigen vermogen heeft het algemeen bestuur bepaald dat het maximum 5% van de financiële omvang van de basistaken mag zijn.

Voor additionele taken Veilig Thuis Drenthe (VTD) zijn bestuurlijke maatwerkafspraken gemaakt ten aanzien van de financiering. Besloten is om VTD voorlopig als additioneel product te beschouwen waarvoor niet de gebruikelijke risico-opslag van 10% op de kostprijs wordt gerekend. Bij een substantiële vermindering van de taak worden de frictie kosten niet ten laste van de risicoreserve bij de GGD Drenthe gebracht, zo is bestuurlijk afgesproken, maar rechtstreeks in rekening gebracht bij de gemeenten. Dat betekent dat de GGD Drenthe voor een omzet van ruim € 2,5 miljoen en de daarmee gepaard gaande risico's geen weerstandsvermogen aanhoudt, maar de financiële consequenties van frictie kan verleggen naar de gemeenten. De omzet telt echter niet mee als basistaak en dus in de benodigde omvang van de algemene reserve (normomvang is 5% van de omzet van de basistaken) en er wordt derhalve ook geen buffer gevormd in de risicoreserve, terwijl aan de normale uitvoering van deze activiteiten wel exploitatierisico's verbonden zijn.

2.2 Financiële positie

Het eigen vermogen per einde 2015 bedraagt € 2,5 miljoen, waarvan het grootste gedeelte van het eigen vermogen is gereserveerd voor specifieke doelen. Het totaal van het eigen vermogen, voorzieningen en langlopende financiering bedraagt € 2,5 miljoen. Hiervan is € 1,6 miljoen vastgelegd op lange termijn, waardoor een positief werkkapitaal resteert van € 0,9 miljoen.

3 (Programma)verantwoording geeft voldoende inzicht in verrichte prestaties

De jaarstukken van GGD Drenthe bestaan uit twee delen. Het meer financieel getinte deel is de jaarrekening. De verantwoording over de beleidsuitvoering is opgenomen in het jaarverslag. Het jaarverslag bevat de programmaverantwoording en de paragrafen.

Wij wijzen u erop dat het jaarverslag geen onderwerp is van de accountantscontrole. Het jaarverslag hebben wij uitsluitend beoordeeld op consistentie van de informatie in het jaarverslag met de cijfers in de jaarrekening. Omdat beide delen echter niet los van elkaar te zien zijn, informeren wij u vanuit onze visie over mogelijke aandachtspunten met betrekking tot het jaarverslag.

De programmaverantwoording is voor het algemeen bestuur van belang om er zicht op te krijgen of het voorgenomen beleid ook door het dagelijks bestuur is uitgevoerd. De programmaverantwoording geeft inzicht in het de uitvoering van, en het voorgenomen beleid en de daaruit resulterende activiteiten.

4 Rechtmatigheid: afspraken tussen het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur

4.1 Budgetrecht toereikend ingericht en nageleefd

Eén van de belangrijkste elementen van de kaderstellende taak van het algemeen bestuur is het budgetrecht. Het algemeen bestuur heeft het recht om de budgetten toe te kennen. Het dagelijks bestuur is vervolgens verantwoordelijk voor het opzetten van een systeem van budgetbeheer dat moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting (het budget) blijven.

Omdat het algemeen bestuur de kaders stelt, is het overschrijden van de begroting in beginsel onrechtmatig. De analyse van overschrijdingen dient plaats te vinden op het niveau van de vastgestelde programma's. Het begrotingscriterium is uitgewerkt door de Commissie BBV. Hieruit blijkt dat in de volgende gevallen de overschrijding niet meeweegt in het accountantsoordeel:

- Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten.
- Kostenoverschrijdingen die passen binnen het beleid.
- Kostenoverschrijdingen bij opneinde regelingen.

Deze uitwerking laat onverlet dat het algemeen bestuur nadere regels kan stellen voor de weging van dergelijke kostenoverschrijdingen. Het algemeen bestuur heeft geen nadere regels opgesteld.

De kostenoverschrijdingen moeten wel goed herkenbaar in de jaarrekening zijn opgenomen. De toelichting in de exploitatierekening geeft goed inzicht in de aard en oorzaken van de afwijkingen tussen de begroting en de realisatie. Wij verwijzen voor deze toelichting naar de toelichting op de exploitatierekening van de jaarrekening.

Rechtmatigheid is in essentie het vaststellen dat de gemaakte afspraken en regels worden nageleefd. Heldere en duidelijke procedures vormen hiervoor een belangrijke bouwsteen.

Het normenkader is in feite niets anders dan een overzicht van de van toepassing zijnde - en daarmee te toetsen - interne en externe spelregels. Wij hebben onze werkzaamheden uitgevoerd aan de hand van het controleprotocol (inclusief het normenkader) dat door uw bestuur is vastgesteld, rekening houdend met de goedkeuringstolerantie zoals deze vastligt in het BBV, namelijk voor fouten 1% en voor onzekerheden 3%.

In totaal heeft GGD Drenthe € 21,5 miljoen aan lasten begroot (na begrotingswijziging), tegenover € 21,7 miljoen werkelijke lasten. De realisatie is daarmee hoger dan de begroting. Aan baten had GGD Drenthe een bedrag van € 21,6 miljoen begroot, tegenover € 22,3 miljoen werkelijke baten. De overschrijding van de lasten ad € 0,2 miljoen wordt derhalve gecompenseerd door hogere opbrengsten ad € 0,7 miljoen. Hierdoor zijn er geen overschrijdingen op de lasten meegeteld in het accountantsoordeel over de rechtmatigheid.

De bovengenoemde opmerkingen met betrekking tot de begrotingsoverschrijdingen kan het algemeen bestuur vervolgens zelf meewegen in de besluitvorming met betrekking tot het vaststellen van de jaarrekening.

4.2 Naleving verordeningen is op orde

Het door het algemeen bestuur in het verleden vastgestelde controleprotocol en het normenkader hebben wij betrokken in onze werkzaamheden.

De controle op de naleving van de verordeningen wordt intern gewaarborgd door het inrichten van de processen. Na toetsing op de naleving van de verordeningen is ons niet gebleken dat de verordeningen en wetgeving die leiden tot financiële beheersmaatregelen in 2015 op materiële aspecten door het dagelijks bestuur niet worden nageleefd.

4.3 Niet-financiële rechtmatigheid

Een onderdeel van de rechtmatigheidswetgeving is de niet-financiële rechtmatigheid. Dit is weliswaar niet primair het onderzoeksgebied van de accountant, maar de accountant heeft wel als taak u te wijzen op een niet-financiële onrechtmatigheid mocht hij dit constateren bij de uitvoering van de controle en op eventuele tekortkomingen in het interne signaleringssysteem. Voor dit laatste verwijzen wij u naar onze opmerkingen over de interne beheersing in hoofdstuk 5.

12

4 maart 2016

3114095030/2016.47326/MD

5 Interne beheersing op orde

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij september 2015 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle is primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB), voor zover van belang voor onze controle van de betrouwbaarheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Onze bevindingen, voortvloeiend uit de interim-controle, zijn vastgelegd in een gedetailleerde managementletter d.d. 12 november 2015 (kenmerk: 3114090530-2015.42555/TO). Conclusie is dat de administratieve organisatie van GGD Drenthe voldoende basis biedt voor een sluitende accountantscontrole.

6 Bevindingen jaarrekening relevant in het kader van de controlerende taak

6.1 Veilig Thuis Drenthe

Met ingang van 1 januari 2015 moet GGD Drenthe voldoen aan de vereisten vanuit het document "Jaarverantwoording Veilig Thuis 2015". De verantwoording is gebaseerd op de nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015). In de Wmo 2015 neemt Veilig Thuis een eigen plaats in. Zo worden er specifieke eisen aan de verantwoording gesteld in de artikelen 4.2.10, 4.2.13 en 4.2.14. Deze eisen zijn uitgewerkt in de Uitvoeringsregeling Wmo 2015 hoofdstuk 3 paragraaf 1.

De vereisten vanuit voornoemde artikelen zijn op een eenduidige wijze verwerkt in het document "Jaarverantwoording Veilig Thuis 2015". Hierin staat beschreven aan welke vereisten GGD Drenthe moet voldoen op het gebied van het jaarverslag (maatschappelijk verslag), de jaarrekening en de kwantitatieve gegevens (als onderdeel van DigiMV). Wij hebben vastgesteld dat GGD Drenthe aan de voorgeschreven vereisten in het kader van de "Jaarverantwoording Veilig Thuis 2015" voldoet ten aanzien van het jaarverslag en de jaarrekening. De kwantitatieve gegevens (welke in DigiMV moeten worden aangeleverd) zijn niet onderworpen aan een accountantscontrole.

6.2 Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Binnen VTD is gedurende 2015 € 175.000 ingezet voor extra personeel ten behoeve van het wegwerken van wachtlijsten. Hiervan is € 75.000 gefinancierd vanuit eigen middelen en € 100.000 is aangevraagd via het Algemeen Bestuurlijk Overleg (ABO)-jeugdhulp. Afhankelijk van de ruimte in dit budget wordt deze aanvraag gehonoreerd. In de loop van het jaar 2016 wordt duidelijk of deze aanvraag wordt gehonoreerd.

Op dit moment is enkel sprake van een mondelinge toezegging. Gezien het feit dat op dit moment geen sprake is van een schriftelijke bevestiging, is voorzichtigheidshalve de € 100.000 niet als opbrengst in de programmarekening 2015 verantwoord. Mocht dit bedrag uiteindelijk toch worden toegekend en uitgekeerd in 2016, zal dit als incidentele baten worden verwerkt in de programmarekening 2016. Het bovenstaande is als zodanig toegelicht in de niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen.

6.3 Onze rol met betrekking tot de automatisering

Algemeen

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel omtrent de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Bij onze controle hebben wij beperkt gebruik gemaakt van de automatisering. De meeste procedures worden vastgelegd buiten de automatisering om.

Uit onze beperkte werkzaamheden met betrekking tot de automatisering komen geen bijzonderheden naar voren.

Informatiebeveiliging

Een actueel thema voor de GGD Drenthe betreft de informatiebeveiliging. Hierbij zijn actuele topics privacy en data-deling. Binnen GGD Drenthe is sprake van een gedeelde ICT-omgeving met de gemeenschappelijke regeling VRD welke in beheer is bij een derde (commerciële) partij. Op dit moment is de GGD, in samenwerking met de VRD, bezig met het opstellen van een plan rondom de informatiebeveiliging.

Gezien de externe ontwikkelingen rondom dataprivacy, de toegenomen omvang van de GGD Drenthe en het feit dat GGD Drenthe over diverse privacygevoelige informatie beschikt (o.a. kind dossiers, huiselijk geweld (Veilig Thuis) en forensische verrichtingen) onderstrepen wij het belang hiervan. Inmiddels hebt u de nodige stappen gezet hieromtrent. Het is uw insteek om de informatiebeveiliging gedurende 2016 verder te implementeren.

Financieel pakket

GGD Drenthe maakt gebruik van het financieel pakket Cash. Onze ervaring leert dat het financieel pakket Cash zich vooral leent voor het midden en klein bedrijf (MKB). De afgelopen jaren is de GGD Drenthe in omvang sterk toegenomen. Hierdoor rijst de vraag of het financieel pakket Cash de GGD Drenthe nog optimaal ondersteunt in haar reguliere bedrijfsvoering en het eenvoudig opleveren van betrouwbare managementinformatie c.q. sturingsinformatie.

In het accountantsverslag van voorgaand jaar hebben wij u geadviseerd om te beoordelen in welke mate het financieel pakket Cash nog voldoet aan de te stellen eisen vanuit de GGD Drenthe en voldoende adequaat is om de vereiste uitgebreide management- en verantwoordingsinformatiebehoefte te ondersteunen. GGD Drenthe heeft ervoor gekozen om een nieuw financieel pakket aan te schaffen. Implementatie van het nieuwe financieel pakket zal plaatsvinden per 1 januari 2017.

Bijlage A: Overzicht geconstateerde controleverschillen

Er is geen sprake van niet gecorrigeerde controleverschillen.

Niet gecorrigeerde controleverschillen	Soort	Bedrag	Invloed Resultaat
Geen	-	€ 0	n.v.t.
Totaal		€ 0	n.v.t.

Bijlage B: Frauderisico's

Vanwege de ontwikkelingen in het accountantsberoep, als gevolg van de onderzoeken naar de kwaliteit van de accountantscontroles, hebben een aantal onderwerpen een verhoogde aandacht gekregen. Eén van deze onderwerpen betreft de interne frauderisicoanalyse van een organisatie als onderdeel van haar eigen kwaliteitsbeheersing. Het beheersen van kwaliteit is uitsluitend mogelijk indien vooraf ook inzicht wordt verkregen en bewustwording is gecreëerd omtrent de gebieden die gevoelig zijn voor bewuste manipulatie, oftewel fraude. Het onderkennen van dergelijke risico's is een startpunt om (goede) interne beheersingsmaatregelen in te kunnen voeren, die het risico op fraude zoveel als mogelijk beperkt. De interne frauderisicoanalyse geeft dus nadere richting aan de wijze waarop de organisatie haar eigen interne beheersingsomgeving heeft ingericht.

GGD Drenthe maakt niet expliciet een frauderisicoanalyse, maar heeft wel maatregelen getroffen om fraude te voorkomen. In de processen zijn maatregelen getroffen die ervoor zorgen dat bepaalde handelingen alleen kunnen worden uitgevoerd als twee of meer personen hun akkoord geven, bijvoorbeeld bij het verrichten van betalingen. Hier ligt overigens meteen het volgende gevaar op de loer, namelijk het samenspannen tussen medewerkers. Dit is niet te voorkomen, maar periodieke controle door collega's en interne controle vormen hierop het sluitstuk. Verder worden er aanvullende preventieve maatregelen toegepast, bijvoorbeeld door middel van het integriteitsbeleid, een vertrouwenspersoon, de regeling budgethouders, het inkoop- en aanbestedingsbeleid, etc. Er wordt dus ingezet op het voorkomen van fraude, maar er wordt niet expliciet periodiek op gerapporteerd, anders dan in de periodieke rapportage van de IC. In het recente verleden is daartoe ook geen aanleiding geweest. Gelet op de maatregelen die zijn getroffen, acht GGD Drenthe een jaarlijkse frauderisicoanalyse niet nodig.

Voor onze controlewerkzaamheden heeft de GGD Drenthe hiermee voldoende inzicht gegeven in de wijze waarop aandacht besteed wordt aan het voorkomen van fraude.

Van de accountant mag een professioneel-kritische houding worden verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening. Ter invulling van deze professioneel-kritische houding maakt de accountant een inschatting van de frauderisico's, vormt hij zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen, en beziet hij of deze maatregelen effectief zijn. Wanneer sprake is van een aanwijzing voor fraude, dan zal de accountant dit communiceren met, afhankelijk van de aard van de fraude, de direct leidinggevende, het dagelijks bestuur en, in sommige gevallen (fraude in de top van de organisatie) en wanneer onvoldoende herstelwerkzaamheden worden ondernomen, het algemeen bestuur.

Geen aanwijzingen dat er sprake is geweest van materiële fraude

Hoewel wij een kritische houding hebben ten opzichte van risico's van fraude in de jaarrekening, merken wij op dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens de uitvoering van onze controle van de jaarrekening 2015 hebben wij geen aanwijzingen verkregen dat er sprake is geweest van fraude.

Bijlage C: Opdracht, toleranties en aanpak

De opdracht die u ons hebt verstrekt

Door middel van de door u getekende opdrachtbevestiging d.d. 14 september 2015 heeft u ons opdracht gegeven tot de controle van de jaarrekening 2015 van uw gemeenschappelijke regeling.

Gehanteerde toleranties

Bij onze controlewerkzaamheden zijn de volgende toleranties gehanteerd (lasten is inclusief mutaties in de reserves):

Goedkeuringstoleranties		
Fouten	1% van het totaal van de lasten	€ 215.000
Onzekerheden	3% van het totaal van de lasten	€ 645.000

De goedkeuringstoleranties die zijn gehanteerd liggen in lijn met de goedkeuringstoleranties, zoals deze zijn voorgeschreven in het BBV.

Gezamenlijke risicoanalyse als basis

Onze controle start met het maken van een analyse van de risico's waar u als gemeenschappelijke regeling mee te maken heeft. Deze risicoanalyse zien wij als een gezamenlijke actie van ons controleteam en vertegenwoordigers van uw gemeenschappelijke regeling en maakt deel uit van ons pre-auditgesprek. Het doel hiervan is op basis van gezamenlijke kennis van uw organisatie en uw omgeving en branche tot een zo volledig en bruikbaar mogelijke risicoanalyse te komen, die als basis voor verdere controlewerkzaamheden zal dienen. Het gaat hierbij om de externe risico's en de risico's in de bedrijfsvoering. Bij deze inventarisatie ligt de focus op de risico's op afwijkingen van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of fouten.

Onze risicoanalyse en daarop gebaseerde controleaanpak richten zich niet uitsluitend op de jaarrekening zelf, maar ook op het systeem van interne beheersing. Hoe beter dat systeem functioneert, hoe meer zekerheid er bestaat dat betrouwbare informatie wordt opgeleverd, zowel tussentijds als bij de jaarrekening.

Bij de jaarrekeningcontrole stellen wij vast of de jaarrekening is opgesteld volgens de geldende verslaggevingsvoorschriften (het BBV), of de door u opgestelde jaarrekening een getrouw beeld geeft en of de baten en lasten en balansmutaties voldoen aan de eisen van rechtmatigheid zoals opgenomen in het vastgestelde controleprotocol. Ook stellen wij vast dat de posten in de jaarrekening adequaat zijn toegelicht. Onze controle houdt niet in dat wij alle posten integraal controleren. Onze aanpak heeft als doel om belangrijke onjuistheden of onrechtmatigheden te ontdekken, rekening houdend met de materialiteitsgrenzen zoals vastgelegd in het controleprotocol.

18

4 maart 2016

3114095030/2016.47326/MD

Het product van de jaarrekeningcontrole is de controleverklaring bij de jaarrekening en een verslag van bevindingen. In het verslag van bevindingen rapporteren wij fouten en onzekerheden en overige bijzonderheden die naar onze mening van belang zijn voor de behandeling van de jaarrekening (zoals governance, financiële positie, ontwikkeling resultaten en de kwaliteit van de interne beheersing).

Bijlage D: Onze onafhankelijkheid is gewaarborgd

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de 'Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)' en vormen een belangrijk onderdeel van het 'normenkader' waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebed.

Op basis van onze toetsing concluderen wij dat onze onafhankelijkheid als certificerend accountant bij de GGD Drenthe in 2015 voldoende is gewaarborgd. Een overzicht van de aanvullende dienstverlening hebben wij hieronder opgenomen.

Aanvullende dienstverlening (niet controle gerelateerd)
Geen